

Η Αρχιτεκτονική των κατοικιών στα χρόνια της Τουρκοκρατίας

Η αρχιτεκτονική των κατοικιών στα χρόνια της τουρκοκρατίας μπορεί να χαρακτηριστεί ομοιογενής και παρόμοια με αυτή που κανείς συναντούσε στον ευρύτερο βαλκανικό χώρο και στην ανατολή.

Ο αρχιτέκτονας ήταν κάποιος άγνωστος κατασκευαστής, ο λαϊκός ανώνυμος αρχιτέκτονας που σχεδίαζε, έχτιζε και κατοικούσε ο ίδιος το σπίτι.

Η τυπολογία είχε τα στοιχεία της λαϊκής μακεδονικής και τουρκικής αρχιτεκτονικής, δύο είδη με πολλά κοινά στοιχεία είτε μορφολογικά

είτε στοιχεία διάταξης της χρήσης των χώρων. Χαρακτηριστικό είναι ότι τα τουρκικά σπίτια είχαν πιο πολλά διακοσμητικά στοιχεία - τριγωνικό αέτωμα στο μέσο της μπροστινής όψης με γλυπτές διακοσμήσεις, ξύλινες κορνίζες και παραστάδες- σε σχέση με τα μακεδονίτικα που ήταν πιο λιτά και γεωμετρικά και με μικρότερα ανοίγματα.

Εσωτερικό σπιτιού

Γενικά οι κατοικίες ήταν διώροφα ή τριώροφα κτίσματα, με συμμετρικά οργανωμένες όψεις όπου μερικές φορές συναντάμε την χρήση ψευδών παραστάσεων, στοιχείο που προέρχεται από την κλασική αρχιτεκτονική. Τα υλικά δόμησης ήταν συνήθως τα ξύλα, οι πέτρες και τα είδη δόμησης ο τσατμάς και μπαγδάτι. Τα

πιο χαρακτηριστικά, μορφολογικά τους στοιχεία ήταν το σαχμισί- κλειστή προεξοχή των όγκων του ορόφου από το επίπεδο των τοίχων του ισογείου, που συνήθως συναντάμε στον πιο προνομιούχο χώρο του σπιτιού, στον οντά, το χαγιάτι- σκεπαστός υπαίθριος χώρος στον όροφο, προέκταση του εσωτερικού του σπιτιού, που αποτελούσε τον πυρήνα του σπιτιού τον πνεύμονα αερισμού και ηλιασμού, οι διαβατικοί, που ήταν δίοδοι, που οδηγούσαν στην εσωτερική κοινόχρηστη αυλή.

Στο εσωτερικό τους τα σπίτια ήταν χαμηλοτάβανα, με ξύλινα ταβάνια με ξυλόγλυπτες διακοσμήσεις ή απλές κορνίζες, ξύλινα πατώματα, σκάλες και κουφώματα

ΤΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΟΣΠΙΤΑ ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

Στα ημιορεινά και ορεινά διώροφα νοικοκυρόσπιτα είναι εμφανής η εξελιγμένη τυπολογία της κατοικίας των χρόνων της τουρκοκρατίας, από ημιυπαίθριους και κλειστούς χώρους, οι οποίοι ακολουθούν και αυτοί τη διζωνική παραθετική διάταξη με το μετωπικό χαγιάτι. Οι θρησκευτικές, εθιμικές ή φυλετικές ιδιαιτερότητες κάθε μικροκοινωνίας, εκφράζονται σε επιμέρους στοιχεία της μορφής, της διαρρύθμισης και του εξοπλισμού των σπιτιών= χαμηλοί φράχτες ή ψηλοί μαντρότοιχοι, ανοιχτά χαγιάτια ή καφασωτά πετάσματα, ενιαία κάτοψη ή διαχωρισμός φύλων, υπαίθριοι χώροι υγιεινής ή ένθετα λουτρά.

Κοινό χαρακτηριστικό και απαραίτητος λειτουργικός χώρος των παραδοσιακών σπιτιών είναι το χαγιάτι, όπου μεταφέρεται μεγάλο μέρος της καθημερινής δραστηριότητας της οικογενείας . Κύριο δομικό υλικό ήταν οι ωμόπλινθοι για τα πεδινά χωριά . Σπανιότερα συναντώνται και οικοδομικές λιθόκτιστες από πωρόλιθο . Στα ορεινά και ημιορεινά χρησιμοποιούνται πέτρα και ξύλα , με καθοριστικές στη σύνθεση και τη μορφή τους ξύλινες κατασκευές .

Λιθοδομή λασπόχτιστη , ενισχυμένη με ξυλόδεσμούς , χτίζεται στο ισόγειο και σπανιότερα στο όροφο, ενώ ο σκελετός , τα πατώματα, οι σκάλες , τα δάπεδα των ορόφων και τα κουφώματα είναι από ξύλο. Από ξύλο είναι και η στέγη, δίρριχτη ή τετράριχτη, σκεπασμένη από σχιστόπλακες ή κεραμίδα εγχώριας κατασκευής.

Τα κενά του σκελετού γεμίζονται από πλίνθους ,σπασμένα κεραμίδια και άχυρα και στη συνέχεια επιχρίονται με ασβεστοκονίαμα . Οι διαχωριστικοί τοίχοι κατασκευάζονται σχεδόν πάντοτε με πηχάκια που σοβανίζονται . Ο όροφος συχνά προεξέχει με μορφή κλειστού εξώστη και στηρίζεται στους πέτρινους τοίχους του ισογείου και σε συμπληρωματικά ξύλινα υποστυλώματα.

Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΣΤΗΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Στην Θεσσαλονίκη, αποτελεί μια τομή με τη μεταβυζαντινή αρχιτεκτονική παράδοση, ενώ οι μορφές που προτείνει ανάγονται σε τύπους κτιρίων που πρωτοεμφανίζονται στην πόλη ως απόρροια των διοικητικών μεταρρυθμίσεων και του πολεοδομικού εκσυγχρονισμού.

Αξιοσημείωτο είναι επίσης το γεγονός ότι τα δημόσια κτίρια της Θεσσαλονίκης δεν αναζητούν τα πρότυπα του εκλεκτισμού σε αντίστοιχα

κτίρια της Κωνσταντινούπολης, με μοναδική ίσως εξαίρεση το Αυτοκρατορικό Λύκειο, φανερά επηρεασμένο από την αυστηρή μορφολογία του Galata Serai, του κατ' εξοχήν {ευρωπαϊκού} σχολείου της πρωτεύουσας.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ- ΣΚΙΤΣΑ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

Μαθήτριες Β΄ Γυμνασίου, 2ο Γυμνασίου Αριδαίας
Μυλωνά Αικατερίνη - Τόμα Χαραλαμπία